

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 3. avgusta 2017 - Leto XXVII, št. 31

stran 4

SPET SMO SE SKUPAJ IGRALI

»Bodite ambiciozni – v slogi je moč«
stran 3

Svetili smo den Slovenije
stran 7

Likovni umetnik ...
stran 10

Igre (delo) po paversko?

V vsakšom časi so določeni reki (mondások), stere radi ponavljamo. Naša stara mati so nam v sedemdeseti, osemdeseti letjaj radi pravli, gda smo pri stauli kaj prebirali pa nej steli gesti: »Zdaj bi vam trbelo Rákošina, vej bi vi djeli, bi nej prebirali!« Gda so tak pravli, so pomislili na težka petdeseta lejta, gda so ešnje pod dolazameli pa je narod dosta gladi trpo. Dapa za nas, mlajše je tau več nej tak strašno bilau, ka smo mi tau samo iz pripovedjanja poznali.

»Zdaj bi nam trbelo, ka bi dejdeki pa babice nazaj prišli,« sem pomislila po analogiji babičinoga guča, gda sem gledala kejpje paverski iger v Sakalovci, »vej bi se nej špilali s tistim škerom, s sterim so oni trdo delali«.

Po drugom tali je pa dobro, ka mladi bar na takšni prilikaj spoznajo, kak so živali njini predniki (őseik). Gdé bi ovak vidli stolec za kukarco lüščit, talige ali tjüso, ka o paverski kaulaj (kmečki voz) sploy ne gučimo. Te škeri zdaj že pri rejdk i izaj najdemo, mogauče še pri kakši starejši ramaj se kaj skriva v gümli, na paudi, dapa nej zatok, ka bi z njimi delali, ka so je že vömenili z bole modernimi mašini. Tjüse na prikaulice, kaule na traktor, ročne žage na cirkule ali motorne žage...

Vse tisto, ka je bilau gnauksvejta tau rednoga, normalnoga žitka po naši vasnicaj, je zdaj igra v veselje mladim. Gnauksvejta se je kukarca lüščila skurok cejlo zimo, lepau pomalek, vsigdar samo telko, kelko so nücali za živino. Zdaj so mladi lüščili brž pa leko, ka so tü pa tam kakšno kaužo s prsta tö vcüj olüščili.

Inda je konja ali krave pregati v kaule cejla »ceremonija« bila, ka o tom sploy ne gučimo, ka je kaule trbelo vsigdar vred i meti, je mazati. Zdaj so igralci sebe »vpregli« v kaule pa z njimi opravlali hitrostne naloge. Drva pripraviti na drugo leto je držalo po več kednov, mejsecov. Iz gauške so domau zvozili vsakšo vejko pa so doma na baki lepau pomalek žagali. Žagati na rokau je bilau težko, vej sta pa dva mogla biti uigrana, mogla sta žago vlačiti na gnaki ritmuš.

Na gnes se je ritmuš življenja spremejno. Če je gnauksvejta vse šlau bole pomali, vse je melo svoj čas, svojo formo, na gnes živimo brž, tak brž, ka dostafart ranč vpamet ne vze-memo tisto, ka je fontoško. Če so se gnauksvejta lidgé vküper veselili, gda so kakšno vekšo delo opravili, mi smo gratali že zavolé egoisti, ka se vsakši veseli samo svojomi.

Sküпно veselje je probala malo nazaj spraviti sakalovska slovenska samouprava na paverski igraj, istina, ka so igralci nej od dela, liki od špile švicali. Dapa švicali so!

Marijana Sukič

»Delo z mladimi se mi z...

Pred zadnjim uradnim srečanjem predstavnikov porabskih Slovencev z odhajajočo veleposlanico Republike Slovenije v Budimpešti smo mag. Ksenijo Škrilec prosili za kratko oceno dogajanja med državama oziroma na področju manjšinske zaščite v preteklem mandatu.

– Gospa veleposlanica, v svojih izjavah ste pogosto izpostavili, da se kljub odličnim odnosom med Slovenijo in Madžarsko njuni prebivalci med seboj zelo slabo poznajo.

»Slovenija in Madžarska sta najboljši sosed i, to velja za obe strani. Za obe državi pa velja tudi, da če primerjamo sodelovanje Madžarske z drugimi sosedami ali Slovenije s sosedami, je živih stikov med državama na različnih področjih najmanj. Razlog za to je razumljiv, kajti v zgodovini smo bili najmanj povezani sosedje. In prav zato je danes na veleposlaništvih morda tudi večji izziv, da ta naravni zaostanek nadoknadimo.«

– V vašem mandatu je prišlo do številnih srečanj in pogovorov na najrazličnejših ravneh – od državnih vrhov do osnovnošolcev.

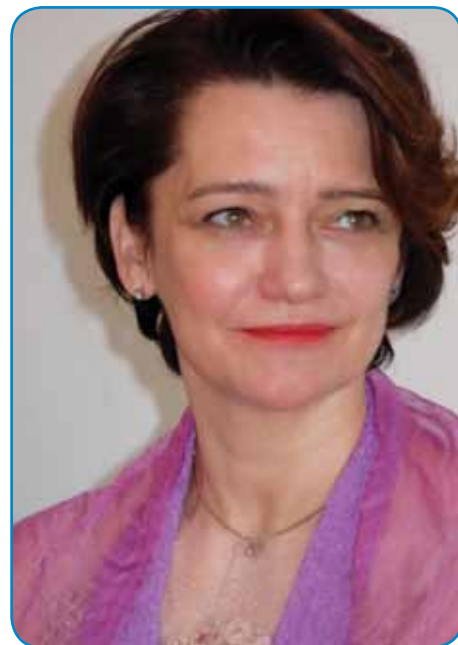
»Politični dialog je bil intenziven. Predsednika obeh držav sta kolesarila tudi tu, v Porabju, predsednika obeh parlamentov sta pred kratkim skupaj potovala s petsto madžarskimi romarji z zgodovinskim vlakom v Posočje. Slednja sta zaznamovala spomin na padle v prvi svetovni vojni in ob tej priložnosti ugotovila, da sta se srečala že osmič. Minister za zunanje zadeve Karl Erjavec se je 10. julija udeležil srečanja zunanjih ministrov držav višegrajske četverice in se ob tej priložnosti tudi posebej srečal z madžarskim ministrskim kolegom Péтром Szijjártóm. Lani smo priredili skupno sejo vlad, na kateri so sodelovali skoraj vsi ministri v obeh vladah in še bi lahko naštevale ...

Poleg tega, da je bil ta politični dialog zelo intenziven, so seveda izredno pomembni tudi delo na terenu in stiki med ljudmi. Veleposlaništvo si je resno prizadevalo za čim več stikov, iskali smo priložnosti, ki bi to omogočile. Prizadevali smo si povezati madžarske in slovenske osnovno- in srednješolske ustanove, profesorje ter dijake. Naj omenim le sodelovanje med Gimnazijo Apáczai in Gimnazijo Vič, katerih učenci pripravljajo skupne projekte. Spomladi je v Kopru potekala slovensko-madžarska rektorska konfe-

renca, ki so se je udeležili mnogi rektorji iz obeh držav. Pred kratkim sem slišala, da se to sodelovanje nadaljuje in da se bodo slovenski rektorji udeležili obletnice Univerze v Pécsu. Lani je veleposlaništvo razpisalo natečaj Naša soseda, Slovenija; v projektu so sodelovali vsi zaposleni. Obiskali smo šole po vsej Madžarski, tiste, ki so izrazile interes za 'Dan o Sloveniji'. Priredili tudi smo predavanja; na natečaj smo dobili veliko prispevkov, med drugim risbe, pesmi in eseje o Sloveniji. Podelili smo nagrade in organizirali sprejem za vse udeležence. Na ambasadi smo imeli večkrat stažiste, ki so sodelovali pri delu veleposlaništva in tako spoznavali Slovenijo. Z madžarskim ministrom za kmetijstvo Sándor-jem Fazekasom sva obiskovala šole in uvedla tradicijo medenega zajtrka na Madžarskem. In tudi obe dvojezični šoli v Porabju izvajata to zelo lepo tradicijo. Delo z mladimi se mi zdi ključno, kajti na mladih je prihodnost.«

– Večkrat ste poudarili, da je učenje slovenščine v najmlajših letih temeljna prioriteta v Porabju.

»Mislim, da je treba posvetiti zelo veliko pozornosti naj-

Veleposlanica Ksenija Škrilec bo svoj mandat na Dunaju začela septembra.

mlajšim generacijam, delu z otroki v vrtcih. To lahko hitro prinese rezultate. Pomembno bi bilo namreč doseči, da so otroci, ki se vpišejo na osnovne šole, že večči slovenskega jezika. Menim, da se to dá narediti na preprost način. Otroci se hitro učijo jezika in če v družini tega niso storili iz takšnih ali drugačnih razlogov, lahko pri tem pomagajo vrtec. Zmeraj govorimo o tem, da več nimamo meja, v vsakdanu pa pozabljamo to dejstvo izkoristiti sebi v prid. Otroci bi se lahko družili s slovenskimi vrstniki čez mejo, recimo tedensko dvakrat, in bi se res hitro naučili jezika. To se mi zdi zelo pomemben izziv, namreč vzpostavljanje in krepitev slovenskega jezika v tem prostoru.«

– Kateri dogodki so se vam zdeli v tem času ključni za slovensko skupnost?

»Pri manjšini je bil napredek pri uresničevanju konkretnih odločitev. V tem mandatu je bila odprta cestna povezava Verica-Gornji Senik. Spre-

di ključno»

jet je bil t. i. 'lex Andovci'; ta sprememba zakona je omogočila ustanovitev lokalnih narodnostnih samouprav tudi v naseljih, kjer se je za Slovence izreklo manj kot 25 oseb. Madžarska stran redno uresničuje dogovore iz zapisnikov manjšinskih mešanih komisij, tu poteka zelo dober dialog. Od leta 2014 imajo Slovenci zagovornico v madžarskem parlamentu, ki je vzpostavila zelo dober stik. Ima žive delovne stike z odločevalci v prestolnici in deluje v dobro tukajšnji manjšini in celotnemu območju, kjer skupnost živi.»

– To območje ste želeli tudi postaviti v središče meddržavnega dogajanja.

»Monoštrska pobuda se je vzpostavila, letos je bila organizirana tretjič. Najprej smo jo pripeljali v Monošter, da spodbudimo čezmejno sodelovanje, ki je sicer dobro, živahno, ima pa še vedno veliko potenciala. Letos smo uspeli pripeljati tudi različne predstavnike gospodarstva in univerz s celotnega območja obeh držav, udeležence foruma pa so nagovorili visoki predstavniki obeh držav.»

– Načrtovali ste tudi ustanovitev osrednjih kulturnih institucij v obeh prestolnicah.

»Vzpostavitev Madžarskega kulturnega inštituta v Ljubljani se je uresničila. Slovenska hiša v Budimpešti pa bi lahko integrirala predstavništva Slovenije na gospodarskem, kulturnem in izobraževalnem področju. Tudi društvo Slovencev bi lahko domovalo na isti lokaciji. Delala sem na uresnitvi projekta, ga pa predajam nasledniku; v Sloveniji je namreč podpora tej zamisli narasla.»

– Katera so področja sodelovanja med državama, kjer bi bilo treba vložiti še več truda? Kaj boste svetovali svojemu nasledniku?

»Pomembna je krepitev gospodarskega sodelovanja med

državama, imamo namreč ogromno potenciala. Tu smo v sosesčini in danes, ko govorimo na primer o pomenu varčevanja z energijo, je ključno, da najdemo pot drug do drugega. V tem mandatu se je po mojem zgodil kvalitativni preskok v odnosih z vključitvijo Madžarske v projekt drugega tira Koper-Divača. Če bomo uspeli to uresničiti, kot je zamišljeno, se bodo same po sebi odprle nove priložnosti sodelovanja. To je strateško partnerstvo, kajti odpira prostor Sloveniji in Kopru v Srednji Evropi. Drugo področje predstavlja turizem, ki je zelo priročno orodje za približevanje ljudi. Zato sem mu posvečala posebno pozornost; nekateri madžarski novinarji so me celo poimenovali 'veleposlanica turizma'. Na to sem ponosna, kajti predstavljati Slovenijo kjer koli, je zelo razveselljivo in preprosto – gre za prečudovito deželo. Madžari pa so blizu in mi se jim še nikoli nismo predstavili z velikimi turističnimi promocijskimi akcijami. Je pa res, da je število nočitev madžarskih turistov lani v primerjavi z letom prej beležilo 22-odstotno rast. Veliko Madžarov je za zdaj tranzitnih – v Sloveniji ne ostanejo dalj časa, doseči pa je treba, da se ustavijo in prenočijo pri nas.»

– Na naslednjo misijo odhajate v avstrijsko prestolnico. Kaj pričakujete od novega položaja?

»Zavedam se, da bo izziv na Dunaju povsem drugačen, kot je bil na Madžarskem. Tam je Slovenija veliko močnejše prisotna že stoletja in tudi slovenska manjšina je številnejša, močnejša. Tista skupnost pa se prav tako sooča s problemi. Trudila se bom še naprej povezovati Porabje s Koroško, obenem pa krepiti sodelovanje Slovenije z višegrajsko skupino oziroma njeno uveljavljanje v Srednji Evropi kot širši cilj.»

–dm–

foto: K. Holec

»Bodite ambiciozni – v slogi je moč«

Dobra dva tedna po sprejemu ob dnevu državnosti v Budimpešti se je odhajajoča slovenska veleposlanica mag. Ksenija Škrilec v monoštrskem Slovenskem domu uradno poslovila še od predstavnikov skupnosti Slovencev na Madžarskem. Dogodka so se udeležili generalni konzul RS v Monoštru dr. Boris Jesih, predsednik Državne

Na poslovilnem kosilu v Monoštru, ob veleposlanici generalni konzul RS dr. Boris Jesih.

slovenske samouprave Martin Ropoš, predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök, vodja RA Slovenska krajina Andreja Kovács, predstavniki slovenskih medijev in porabski župani.

Ksenija Škrilec se je zahvalila za uspešno in intenzivno sodelovanje ter zagotovila kontinuiteto pristopa. Porabje naj bi se še naprej vključevalo v slovenski pre-

tok energije, veleposlanica pa je obljubila podporo povezovanju Avstrije, Slove-

madžarsko vlado. Predsednik DSS Martin Ropoš pa je odhajajoči veleposlanici iz-

nije in Madžarske z novega delovnega mesta na Dunaju. Slovenska diplomatka je za slovo poslala porabskim šolarjem številne slovenske otroške knjige, nekaj naslovov iz sodobne slovenske beletristike pa so prejeli tudi prisotni.

Predsednik ZSM Jože Hirnök se je Škrilčevi zahvalil, da je zmeraj našla čas za porabske Slovence in pomagala pri usklajevanjih z

razil hvaležnost za pomoč na zasedanjih manjšinskih mešanih komisij in za podporo pri povezovanju Porabcev s prekmursko madžarsko skupnostjo.

Ksenija Škrilec se je zahvalila za lepe želje in darila, predstavnikom Slovencev na Madžarskem pa je ob koncu mandata zaželela: »Bodite ambiciozni – v slogi je moč«.

–dm–

Umrl je dr. ANTON VRATUŠA (1915–2017)

V nedeljskem jutru – v Ljubljani je bilo mrko, na njegovem Goričkem pa prijetno sončno – je v Ljubljani v 103. letu umrl akademik dr. Anton Vratuša (21. februar 1915, Dolnji Slaveči; 30. julij 2017). Znanstvenik (doktor slavističnih znanosti in publicist), državnik (predsednik slovenskega Izvršnega sveta), diplomat (predstavnik Jugoslavije v Organizaciji Združenih narodov v New Yorku) in še in še, predvsem pa Človek,

ki je znal tankočutno in s spoštovanjem prisluhniti slehernemu, tistemu na najvišjem položaju in preprostem človeku – kadarkoli in kjerkoli. Čeprav svetovljan, ni nikoli pozabil na Goričko in Porabje, na rojstni kraj in ljudi čez mejo, s katerimi se je začel srečevati že kot študent slavistike, ko je proučeval njihov govor in nazadnje, ko je obiskal Monošter v skupini članov Šiftarjeve fundacije, ki ji je ostal zvest do smrti.

eR

PREKMURJE

Böltinci

»Prijte fsi, šteri ste od kolena vekši, pa od podplata menši, z glasnimi gutami, friškimi petami in trdimi mošnjami,« so rejči s sterimi je lidi od blüzi pa daleč na 47. mednarodni folklorni festival v Böltince vabo pozvačün. Na tom festivali, steri ma dugo in lepo tradicijo, se je na prvom tali državnoga srečanja odraslih folklornih skupin Le plesat me pelji 2017 predstavilo šest folklor-nih skupin iz različnih krajev Slovenije. Nej pa je biu fontoški samo té, glavni tau, štiridnevne prireditve. V grajskoj zidini, v steroj je včasi tüdi šaula bila, so odpri zanimivo razstavo o tom, kak so vövidle učilnice pred stau leti. Na odri v parki so en večer zaplesali folkloristi iz trej tijinskih rosagov, Argentine, Združenih držav Amerike in Rovaške, drügi večer pa so se na etnovečeri predstavili Poredošova banda (v Porabji zdaj že dobro znani Vlado Poredoš s svojimi tremi sinovi), ženska pevska skupina Cintare iz Ljubljane in skupina Karaván Familia – Gipsy World Music Group iz Madžarske.

Duga lejta so tü trno radi zaplesali tüdi porabski folklorniki. Splov v sedemdeseti lejtaj premīnaučoga stoletja so bili Böltinci eden najbolje znanih slovenskih krajev, vej pa so se toga nastopa skupine iz Porabja vsakšo leto trno veselile. Na žalost so se cajti spremenili. Vseeno se organizator (KUD Beltinci) trüdi, ka bi bilou tak kak je bilou inda svejta, gda so si pavri po žetvi spočinoli tüdi tak, ka so zapopejvali in zaplesali. V tej vraučī mesecaj je v Prekmurji dosta takši pa ovakši prireditiv. Prav je, ka se lidgé veselijo in drüžijo, fajn pa je tüdi, ka so tau nej samo veselice, liki tüdi takše prireditve, na steri se pokažejo stari običajī, šege in plesi.

Silva Eöry

Kmečke igre v Sakalovcih

SPET SMO SE SKUPAJ IGRALI

Sakalovska slovenska narodnostna samouprava je tudi letos organizirala tekmovanje, in sicer III. kmečke igre. Igre so bile prvič organizirane leta 2015 v

na skupina in nogometni klub; imeli smo tudi dve prostovoljni skupini: ena je bila sestavljena iz mlajših vaščanov, druga iz malo starejših, to so bili naši

Prva naloga za skupine je bila, pripraviti vinogradniški golaž – pincepörkölt, ki smo ga seveda ob koncu iger ocenjevali.

Skupine so tudi letos imele zanimive naloge: žagale so hlod, kotalile bale sena, luščile koruzo, vlekli stari voz, poln z balami, nosile so vodo v škafu s samokolnico. Ekipa so bile sestavljene iz petih tekmovalcev, štirih moških in ženske. Štirje so tekmovali, eden pa je skrbel

so jim člani samouprave pridno ponujali pijačo. Tudi med odmorom je skupina Gorički lajkoši poskrbela za dobro voljo.

Ob koncu iger smo se najedli in še malo zaplesali ob slovenski glasbi. Udeleženci programa so se tako dobro počutili, da na koncu niso hoteli domov.

Na prvem mestu je tekmovanje končala ekipa PGD Sakalovci, na drugem mestu so bili folkloristi, na tretjem pa Veterani.

Med povorko od kulturnega doma do stare šole.

Kmečki voz so tekmovalci »naklali« z balami.

Žagati na »baki« sploh ni enostavno.

»Stolec« in pridne roke veteranov

Sakalovcih. Ker so postale zelo priljubljene, so se odločili, da tak program organizirajo tudi letos. Kmečke olimpijade se je udeležilo pet ekip iz domače vasi.

Igre so bile v prvem letu del vaških dnevo, letos pa smo jih organizirali kot samostojni program. Člani samouprave smo izbrali 22. julij in upali, da bodo ta dan vremenske razmere ugodne.

Program se je začel ob 14. uri, s povorko od kulturnega doma do nogometnega igrišča. Povorko je spremljala slovenska glasba, za katero so poskrbeli Gorički lajkoši. Udeleženci so bili oblečeni v kmečke obleke in ljudske noše. Vaščani so poslušali slovensko glasbo, nekateri pa so se nam pridružili in skupaj smo navijali za tekmujoče skupine. Tekmovalce so lokalne organizacije: prostovoljno gasilsko društvo, folklor-

veterani. Ker je bilo vreme lepo, so imele skupine precej navijačev.

Prišli so tudi nekateri visoki gostje, med njimi generalni konzul dr. Boris Jesih s soprogo, slovenska zagovornica v

Vesele kuharice.

madžarskem parlamentu Erika Köleš Kiss in županja Sakalovcev Valerija Rogan.

za kuhanje. Med igrami smo imeli tudi odmor, saj so igralci in udeleženci postali žejni; tako

Slednji so imeli prednost, saj imajo izkušnje s takimi kmečkimi opravili; mlajši pa so bili manj izkušeni, toda hitrejši. Najboljši bograč je pripravila skupina Pasito, sestavljena iz mladih Sakalovčanov.

Cilj kmečkih iger je negovati tradicijo in spoznavati, kako so kmetje delali v preteklosti, a tudi to, da se malo družimo in poveselimo. Igre so udeležence popeljale v stare čase, v nekdanje Porabje. Program je bil zelo uspešen in veseli smo, da smo ga lahko spet izpeljali.

Lilla Fasching,
predsednica slovenske
samouprave

Götzov marof na Dolenjom Siniki

Na konci Dolenjoga Sinika v gaušči je biu inda veuki marof, gnes sta tam samo eden grob pa spominska tabla. V grobi počivata *Marija Götz* in sin *Rudolf*. Križ je dau obnauviti *Ferenc Nagy* iz Budimpešte, tablo v spomin Götzovoga marofa pa je dala postaviti Državna slovenska samouprava 2011-oga leta. Od 1. julija letos je mala razstava o marofi in držini na Dolenjom Siniki v kulturnom domi.

Kurt Götz je 1924-oga leta od grofa *Gábor Batthyány* iz Stankovec dojküpo tisti tau lesa pa tranka, šteri se je tistoga ipa zvau Schäferhof ali Ovčarski marof. *Batthyány* pa je küpo té marof 1917-oga leta od *Móra Schwarza* in *Móra Grosza*, šteriva sta živejla v Dolnji Lendavi.

Kurt Götz se je naraudo v Ungvári, njegvi oča *Rudolf Götz* pa v Lemberg (gnes sta badva kraja v Ukrajini). *Rudolf Götz* je biu sodački prejdjen v Avstro-ogrskoj monarhiji 30 lejt, za toga volo je daubo od cesara plemiški (nemesi) naslov in grb (címer). Kurt je biu v državni službaj v Pomázi, Váci in Pešti. Oženo se je 1914-oga leta v Kassi (gnes Košice na Slovaškom). Žena *Marija Fiedler* se je naraudila v vesi Telkibánya (županija Zemplén). Njeni oča in stari oča sta mela tam fabriko trde piskrene posaude (kőedénygyár). *Marija* in *Kurt Götz* sta po zdavanji živejla v vesi Szada (županija Pešt). Tam se je naraudo prvi sin *Rudolf* (1915), v Váci *Richárd* (1916) pa *Marianna* (1919), *Ervin* pa pá v Szadi (1920). *Kurt Götz* je z ženo in štirimi

mlajšami prišo na Dolenji Senik iz vesi Szada. Tačas, ka so nej vekšo ižo zozidali

Kurt Götz (1887-1973)

v marofi, so se zdržavali v Somboteli v Hoteli Kovács. Komaj so se Götzovi na Do-

so ga na marofi, 21. oktaubra 1924-oga leta slovenski dühovnik na Dolenjom Siniki *dr. Mirko Lenaršič*.

Kurt Götz je na marofi vekšo ižo pa štale dau zozidati. Žlata in padaške so ojdli k njim v leti na počivanje iz vesi Szada pa s Pešta tö. Leko povejmo, ka se je Götzova družina že med dvöma bojnama spravljala s turizmom. Njini daum so zvali *Fenyves-lak* (Baurin daum). Profesor geo-

zovi marof v leti dosta lüdi pride, eške z Budimpešte. Na marofi so meli sadovnjake

Marija Fiedler Götz (1894-1946)

tö, največ djablani.

Držino, goste, gazdijo je trebölo poredavati, za tau pa so nücali delavce. Tak so dobili lidgé, zvekšoga Slovence z Dolenjoga in Gorenjoga Sinika delo, slüž. (Oča *Anuške Časar Péntzes* je biu oskrbnik (intéző), mati pa je bila küjarca pri Götzovi.)

Götzov *Richárd* je odo v šaulo na Dolenjom Siniki, v gimnazijo pa v Monoštri.

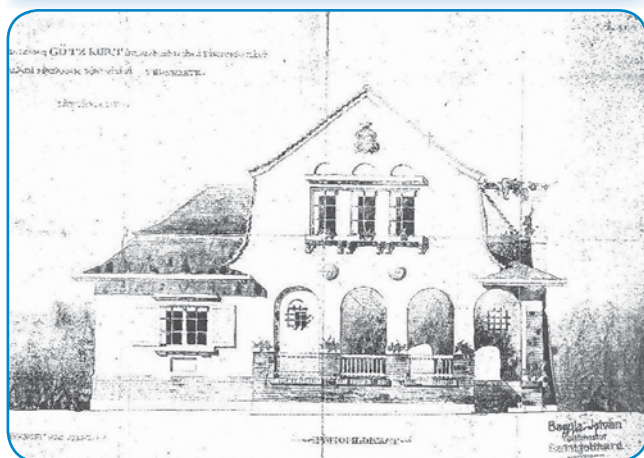
1946-oga leta je *Marija Fiedler* fejest betežna gratala, pa je 52 leti stara mrla. Pokopali so go pri sinej. Dovca, Kurta Götz so 1946-oga leta odpelali v Pešt zavolo toga, ka so bili Nemci, pa je biu po prvoj bojni v državnoj slüžbi. Mlajši so odišli na tihinsko, tam so mrli tö. Kurt Götz je v Pesti živo vküper v ednom stanovanji z držino *Ferenc Nagy*, šteri je 2011-oga leta dau obnauviti križ. Uni so Götz poredavali na stare dni in ga dali pokopati 1973-oga leta v vesi Szada.

Delo Götzove družine leko za peldo vzememo, vrejdo se je spravlati s turizmom in sadjarstvom.

Marija Kozar

Götzovi mlajši (z leve): Ervin, Rudolf, Marianna, Richárd

Ižo mam samo namalano (1925)

lenji Sinik spakivali, njim je knjige o monoštrskom okraji, mrau sin *Rudolf*. Pokopali v šteraj je zapiso, ka na Göt-

ŽELEZNA ŽUPANIJA

*Zgodovinski dnevi
v Monoštru*

Mesto Monošter se vsakšo leto julija z zgodovinskimi dnevi spominja na monoštrsko bitko, stera je bila leta 1664, gde je krščanska-cesarska armada zmagała nad Turki. Ta prireditve, stero že več lejt mam, je gnesden že na fejest veliko vözrasla. Dosta taši dogodkov geste, steri so povezani z širšo okolico, kak lončarska razstava lončarov iz Magyarszombatfa. Drügi den programa so v Monoštri na občini odprli razstavo o cistersijancih z naslovom Vrednote Monoštra. Zgodovinski dnevi so se redno zato v petek začnili, gda je mali birauf *Varašancom* na znanje dau, ka se začne največki poletni program mesta. Večer so lokostrelci nupkazali kak vejo strejlati, med tejm so se na konjaj nosili. Potejm se je začnila zgodovinska povorka (felvonulás), ka je vejn najbola zanimiv program na zgodovinski dnevaj. Tü se je lüstvo vse tak gornaravnalo, kak so tistoga reda Turki, cesraski sodaki vögledali. Če je človek samo njé gledó, nika drügo kaulivrat, te se je tak čüto, kak če bi rejsan nazaj šli v leto 1664. Včasín potejm se je začnila Rockopera, ka je kaposvársko Roxgledališče nupkazalo. Drügi najbola zanimivi dogodek se je v devetoj vöri začno, gda je že kmica bila, tau je pa bila povorka z baklami (fáklya). Cejlidnevni program se je s koncertom zaključó. V soboto so različna družstva nupkazala kak so tistoga reda sodacke naravnjeni bili, kak so strejlali, kak so živeli, kakšne pükše so meli. Med tejm se je začno tretji najbola zanimivi program, tau je zgodovinski tek biu, kama od leta do leta več obiskovalcov pa tekačov pride. Monoštrski zgodovinski dnevi so se zaključili 30. julija, v nedelo z nastopom pihalnih godb.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Srečanje treh predsednikov

V avstrijskem Salzburgu je bilo tristransko srečanje predsednikov Avstrije, Hrvaške in Slovenije, Alexandra van der Bellna, Kolinde Grabar-Kitarović in Boruta Pahorja. Avstrijski predsednik je pozval Slovenijo in Hrvaško, naj rešita spor glede meje, pri tem je ponudil pomoč Avstrije. Ljubljano in Zagreb je hkrati pozval, naj sprejmeta arbitražno razsodbo kot odločilen korak za trajno rešitev spora. Pahor in Grabar-Kitarovićeva sta ob tem ponovila stališči svojih držav do arbitražne razsodbe. Pahor je dejal, da je razsodba po mednarodnem pravu zavezujoča za obe državi. Hrvaška predsednica pa je pojasnila, da Hrvaška arbitražne razsodbe niti ne sprejema niti ne zavrača, saj je izstopila iz postopka, ki je bil po njihovi oceni kompromitiran. Trije predsedniki so se pogovarjali tudi o prihodnosti Evrope in o zahodnem Balkanu, pri čemer so poudarili, da imajo glede tega podobna stališča.

NLB

Ministrica za finance Mateja Vraničar Erman se je v Bruslju srečala z evropsko komisarko za konkurenco Margrethe Vestager. To je bil prvi pogovor v živo po odločitvi slovenske vlade za ustavitev prodaje NLB, na katerem sta se posvetili razlogom za to odločitev in nakazali naslednje korake v procesu, ki lahko mogoče v zadnji fazi privede do spremembe zavezi, je pojasnila ministrica po približno 45-minutnem srečanju s komisarko. Slovenija se je leta 2013 v zameno za soglasje Evropske komisije k sanaciji banke z državno pomočjo zavezala k prodaji treh četrtin NLB do konca tega leta. Vendar je vlada nato junija sklenila, da ne soglaša z minimalno ponujeno ceno za delnico NLB v vrednosti 55 evrov, s čimer je prodajni postopek ustavila.

Poslovili smo se od veleposlanice Škrilčeve

V četrtek, 20. julija, je Slovensko društvo v Budimpešti imelo zadnje srečanje z veleposlanico Ksenijo Škrilec. Navzoče je pozdravila predsednica Agota Merkli Kállay. Povejda je, da je društvo pripravilo kratek kulturni program. Program je vodila dr. Erzsébet Fejes z zelo lepim povezovalnim tekstom.

Gospa Škrilec je malo ovak bila za nas, kak drugi veleposlaniki. Njo smo že spoznali čisto na začetki njene kariere, gda je bijo veleposlanik dr. Ferenc Hajós. Ona je že te več kak štiri leta delala v Budimpešti na veleposlaništvu R. Slovenije.

Program smo začnili s spevanjem. Naš zbor je spevo sledeče pesmi: Barčica po morju plava, Ribce po vodi, Moj ljubi je zgornjega kraja, Mi se

Skupinska slika v slovo.

Torto je razrezala veleposlanica Ksenija Škrilec.

leta, a mislim, za njo zelo delovna. Škoda, da je konec tej lepi lejt, moramo se posloviti. Slovo je vedno težko. Bola težko je pri srci, če se poslovimo od dobrega prijatelja, saj za njim ostane praznina.

Zavalili smo se za skupne prireditve na veleposlaništvu, za nepozabne koncerte, ki jih je organiziralo veleposlaništvo in za vabila na sprejeme, srečanje z velikimi ljudmi, za dobro sodelovanje. Gratulirali smo ji za dobro, uspešno delo na Vogrskon in smo ji želeli dobro delo na novom mestu na Dunaji. V spomin smo ji dali malo darilce, če to pogledne, naj misli na nas. Tudi Veleposlanica se je zavalila za dobro sodelovanje in nas je pozvala na obisk na Dunaj.

Do kesnoga večera smo bili vküper. Malo jedli domanji pokaraj pa pili lendavsko vino, Hugo je cejli večer igro. Lejpo je bilo našo slovo, samo malo žalostno.

I.P.

Veleposlanici smo prejkdali v slovo mali dar. Na kejni ob veleposlanici Irena Pavlič, dr. Erzsébet Fejes pa Agota Kállay.

mamo radi, Rozinka, Tam sem jaz doma, Slovenija, pa vogrsko Elmegeyek, elmegeyek. Zbor je vodila Orsika Kovacs Zadori, Hugo Čerpniak pa je igro na harmoniki. Vsi smo bili ganjeni, tak lepau so spevali.

Potejn smo mi recitirali Pavčkove pesmi in sem se dja poslovila v imeni društva. Med

drugim sem povedala: Čas hiti, leta so minevale in smo si postali prijatelji. Gospo Ksenijo smo spoznali kak dobrosrčnega, prijaznega in vlnudnegačloveka,sterije vsigdar pripravljen pomagati. Če nam je kaj trbelo, vse nam je ona tanapravila. Gnauk smo se pa znajšli v taki situaciji, da je g. Škrilec postala veleposlanica. Za nas so bila lejpa štiri

Premestitev monoštrskega kaplana

Novi sombotelski škof dr. János Székely (na sliki z leve) je razrešil Matéja Pete Polgárja, ki je opravljal naloge kaplana v monoštrski župniji. Hkrati ga je imenoval za upravitelja župnije kralja svetega Štefana v Sombotelu. Mladi duhovnik bo obenem šolski dušni pastir osnovne šole in gimnazije Jánosa Brennerja v županijskem središču. Deloval pa bo tudi kot škofijski referent sombotelske škofije.

Naloge kaplana v monoštrski župniji bo prevzel Róbert Gottfried Heiter.

L. R. H.

Svetili smo den Slovenije

Slovensko društvo v Budimpešti že tradicionalno vsako leto svetuje den Slovenije. To je Dan državnosti Republike Slovenije. Te den je 25. PASATEMPOS je grška skupina, stera je igrala moderna grške naute. Ena dekle je spejvala, dekle pa poje pa igrala na kitari.

Pevski zbor društva je popejvo pod vodstvom Urške Zadori.

junija. Mi smo ga zdaj malo kasneje svetili, zavolo toga, ka smo na te svetek pozvali tudi druge narodnosti, njine skupine. Tau je bilau 16. julija. Tak so k nam prišli: Hrvati, Grki pa Romi.

Hrvaška skupina je bila

Največja skupina je bila ROMANO GLASZO iz Budimpešte. Dve deklet so spejvale, drugi pa igrale. Seveda kulturni program je začel naš pevski zbor. Vsi so dobili veliko ploskanje, leko povejmo, ka smo lepau svetili.

Ansambel Kolo iz Tukulja

paulek Budimpešte, iz Tukulja (Tököl). Odtec je prišo ansambel KOLO, ki ga vodi že duga lejta Laci Halász, steri igra na harmoniki. Za njega leko povejmo, da je že umetnik harmonike pa tudi drugi so čisti profesionalci, sploj lejpe hrvaške naute smo slišali od nji. Čudovito je bilau.

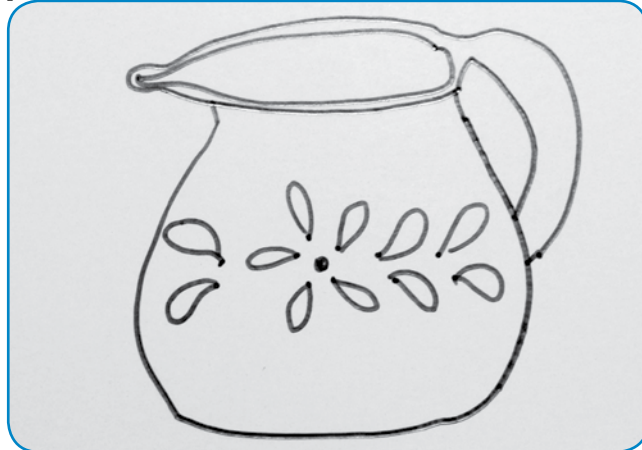
Letos smo tak svetili den državnosti z drugimi narodnosti, naj tudi oni spoznajo našo slovensko kulturo, naše pesmi, mi pa njine. Po kulturnom programu smo imeli prijateljski večer, se spoznavali, pogovarjali in veselili

L.P

V künji inda in gnes (30)

Piskrič – skodelica – bögre

Piskrič je menjša piskrena posauda kak pisker. Od zvüna pa od znautra je oblejana. Od zvüna je leko pofarbana z raužami, leko pa má mali piskreni parkovač. Eden prejloč má samo, na drugoj strani pa »čobe«, ka se ležej leko vövlegé tisto, ka je nutrik. S piskričom so inda vodau grabili, zveksoga pa so vrnje mlejko

zberali v njem. V piskriči so naredli partejpaš z vrnjoga mlejka in mele. Inda so bole partejpali župe, kak frigali.

Gnes majo piskriče iz glažojne, plastike in železa, štero ne rjavi

Marija Kozar

Romanje v Mariazell

Društvo za krščansko gibanje iz Monoštra je že desetič organiziralo romanje v Mariazell na avstrijskem Štajerskem. Pot so romarji, ki so se zbrali iz vseh vetrov Železne županije, prehodili peš. Med njimi je bil tudi Tomaž Ropoš iz Slovenske vesi, ki se je udeležil vseh romanj do zdaj. Romarje, ki so zadnje tri kilometre prehodili v močnem nalu, je pri baziliki v Mariazelli pričakalo blizu tristo družinskih članov. Po sveti maši v baziliki je Tomaž povedal, da je bila tokratna pot precej težka; kljub temu so veliko molili za domače, za ozdravitev bolnih in za pomoč tistim, ki so v stiski. Prosili so B. D. Marijo za milost, naj jim pomaga ob življenjskih težavah.

porabje.hu

... DO MADŽARSKE

Vojna okrog plakatov

Parlament je pred kakšnim mesecem sprejel zakon, ki prepoveduje, da bi se na javnih površinah – izven volilnih kampanj – pojavljali strankarski plakati s politično vsebino. Povod za pripravo in sprejetje zakona je bila akcija desničarske stranke Jobbik, ki je s svojimi veleplakati preplavila državo, najbolj Budimpešto. Vsebina teh plakatov je bila zelo neugodna za nekatere vladne politike. Zadnje tedne pred tem, ko je zakon začel veljati, je izkoristila tudi vlada in s svojimi plakati izvajala propagando proti ameriškemu bogatašu Györgyju Sorosu. Ko je omenjeni zakon postal veljaven, so očistili javne površine plakatov, a kmalu so se pojavili novi, prav tako s političnimi – največkrat protivladnimi – vsebinami, le da za temi niso stranke, temveč posamezniki, nekateri anonimno, drugi z imenom in priimkom. Pravniki pravijo, da so ti plakati popolnoma zakoniti, kajti zakon prepoveduje plakatiranje le tistim strankam in pravnim osebam, ki dobivajo podporo iz proračuna. Kljub temu nove plakate – kot se izražajo nekateri opozicijski aktivisti – organizirano uničujejo, jih kmalu po namestitvi prebarvajo ali potrgajo.

Zbiranje podpisov za referendum

Nekdanji politik zelene stranke LMP Gábor Vágó je dobil zeleno luč Državne volilne komisije za razpis referendum, ki bo odločal o tem, da direktorji in drugi vodilni zaposleni v državnih in občinskih podjetjih ne bi smeli imeti višjih plač od predsednika države. Zbiranje podpisov za razpis referendum se je uradno začelo na začetku tega tedna, saj se lahko podpis – po novem – zbira le na uradnih obrazcih Državne volilne komisije, ki so jih organizatorji morali razposlati. Referendumsko pobudo je podprlo pet opozicijskih strank in tudi sindikati. Organizatorji imajo 120 dni časa, to je do 21. novembra, da zberejo 200 tisoč podpisov.

Mena vöra že ne zapovejda

Gda se mimo pelam iže v Števanovci, kak so Mariš Super, po iži Djauda doma, mi vsigdar tau napamet pride, kak žmano so kūjali nam v osnovni šauli, da je ona tam tjōjarca bila. Te še nej bilau taši predpisov kak zdaj, ka ne smej nej sladko, nej osolano biti djesti, ne more tau biti, ne more tisto biti v djesti, te je samo eden predpis bijo, aj žmano baude. Pa k tauma so se tetica Mariš fejest razmili, tau gvūšno, ka iz jedilnice lačen niške nej vōprišo. Zato vejn tō, ka te so še porcije tō vekše bile, drūgo pa tau, ka mi smo te še tak djeli kak vokauidje, nej kak gnesden tej mlajši.

- *Tetica Mariš, vi ste se v Števanovci naraudili? Zato, ka sploy ne vej, ka bi vi tū meli sestro ali brata.*

»Moj oča je od tec bejo doma, mati so pa od Trnjarini bili z Bedi brga. Tam, gde mlajši zdaj nauvi ram majo, tam je bejo moj rojstni ram, gde sem se naraudila, dja sem nej mejla nej brata pa nej sestro. Gda sva se z možaum oženila, potistim sva mūva tōj zidala, gdē še zdaj živem.«

- *Dobro je bilau tōj pod brgaum gorarasti?*

»Kaj bi pa nej bilau dobro, sr-mastvo je bilau, dapa baukšo je bilau, kak zdaj.«

- *Ka ste delali potistim, gda ste osnovno šaulo vōzopodli?*

»Te je nej bilau pejnez, ka bi se leko kaj vōnavčila, zato ka stariške so že starejši bili pa so nej ladali mojo šaulanje. Sprvoga sem doma pri starišaj bejla, sledkar, gda sem devetnajset lejt stara bejla, te me je ravnatelj osnovne šaule Pusztai zvau, aj dem v šaulo na tjōjnjo pomagat. Zato ka tjōjarca, Margit Mešič iz Andovec, je sama bejla pa vse nej zandolejla. Najprvin je tjōjnja tam v šauli bejla. Naj-

naokrajma v ednoj maloj iži, gde so vōnaredli tjōjnjo, dva maliva špajerta smo meli pa na tisti smo te tjōjali mlajšom.«

Tetica Mariš s pravnukom pa pravnuke.

- *Ka ste tistoga reda mlajšom tjōjali?*

»Vsakšefe, vse ka se je doma tjōjalo, dapa tašo moderno gesti, kak gnesden – pize pa špagete – taše nej. Ka je vcuj valaun trbelo, tisto sem iz Varaša vōnosila več kak tri lejta, v rokej z busom.«

- *Kelko mlajšov je bilau v šauli?*

»Sprvoga me-nje, dapa sledkar je že dosta bilau. Dja sem šestdesetšrtoga začnila pomagati na tjōjnji, sledkar sem pa že sama tjōjala, gda je Margit odišla. Dapa še prvin sem dvej lete odla se včit v Sombotel za tjōjarco. Te je tak bilau, ka na den trikrat smo dali mlajšom djesti, tizórai (malico), obed pa djōjžino. Gda smo djōjžino vōdali pa vse smo tazaprali pa vret vzeli, samo potistim smo

te leko domau šli.«

- *Gda so tetica Margit odišli, te ste sami ostali na kūnji?*

»Nej sem sama ostala, zato ka Mariš Merkli je prišla za

pomauč, gda smo pa že za vrtec pa za ves smo tō mogli tjōjati, te še Šebarskoga Anina so gorvzeli. Gda smo šestdesetšestoga leta v pionirski tabor odišli v kūnjo, tam je že dobro bilau, zato ka tam je že

Mariš Super na srejdji, gda so že v pionirskem tabori tjōjali.

redna tjōjnja bejla. Samo tau je baja bejla, ka vzimi, gda je velki mraz bejo, te je mrzlo bilau, gda je pa ica bejla vleta, te je pa vraučē bilau.«

- *Te ste parkrat švicali, gda ste tiste velke piskre zdigali.*

»Tašo je večkrat bilau, dapa mena se je tau vidlo pa rada sem tau delala. Dja sem od tistec odišla v penzijo leta 1997, tak ka tritresti lejt sem tam delala. Še gnesden dostakrat nazaj mislim na te lejta, gda je dosta dobroga pa ranč tak je zato kaj lagvoga zmejs tō bilau.«

- *Vi ste paulak meli delavno mesto, tau je dobro bilau, zato ka vam se je nej trbelo z busom voziti.*

»Dja sem z biciklinom pa pejški odla delat. Na šesto sem ušla pa te tak do tretje ali kak smo zgotauvili sem delala. Dapa dosta smo tjōjali po sobotaj na gostūvanje, ka je večkrat bilau poleti, pa gda so bili tej narodnostni dnevi, te tū.«

- *Nejste se bojali, ka se vam kaj neposreči, gda ste taše prireditve meli?*

»Tau je tak bilau, ka je skrb trbelo meti, tašoga reda podupluma, sploy pa te, če kakšni glavači so dolaprišli z županije.«

- *Bilau je tak ka so vas pohvalili ali ste dobili kakšno priznanje za tau, ka ste dobro tjōjali?*

»Dostakrat so nas pohvalili pa priznanje sem tō dobila v Somboteli.«

- *Nej je bilau špajсно, gda ste v penzijo odišli, ka ste vsigdar doma, dočas ste pa vsigdar nad lūstvom bili?*

»Enga sina mam, rano se je oženo, dvajsti lejt star bejo, gda se je vnuk naraudo, tak ka nej je špajсно bilau, zato ka te sem že več vnukov mejla. Tak ka zdaj že štiri vnuke mam pa štiri pravnuke.

Drūgo pa tau, ka tistoga reda smo še maro krmili pa njive delali, tak ka delo zato bilau zavolē. Te je tak bilau, ka za tritresti lejt, ka sem delala, se mejla priliko v penzijo titi. Dja sem pa odišla, zato ka tistoga reda je že tak na konci bilau, pa tau so zbrisali. Tak ka dja sem „zbaugom“ dala pa sem se meknila.«

- *Zdaj ste že dvajsti lejt v penziji, kak se vam vidi?*

»Tau se mena fejest vidi, zato ka človeki nej trbej na vōro leteti, tak si čas notra vtalam, kak je mena dobro, mena vōra že ne zapovejda. Istina, ka zdaj ranč tašoga reda stnem, kak te gda sem delat odla. Tak pomalek tadelam, telko kak mi paše, gnauk eden vnuk pride, gnauk druga pravnuke, tak ka nikdar sem nej sama, pa tau namé fejest veseli. Etak je mena najbaukše, zato ka če bi sama bejla, te bi tau fejest špajсно bilau, tak ka če družina djeste, te je dobro. Trbej enga drugoga poštvati, ovak tau nede, ovak vtjūp živeti ne mora.«

- *V dobrom mesti ste zidali, v dobrom mesti mate ram.*

»Tau je fejest dobro mesto, zato ka če je zima ali če je lagvo vrejmen, pri nas blata nega. Skrak je poštija pa lopau kama koli pridemo, nas samo te velki brejg mantra proto cerkvi, dapa k taumi sem dja že včena.«

- *Kelkokrat ste zopodli že te brejg?*

»Tau dja teba vtjūper zračunati ne vej, cejlo življenje sem po tau brgej gora pa dola odla, pa tau je nej malo lejt bilau. Žalostno, dapa lejta so tak odletela, kak če bi je veter pofudno. Gda človek malo začne zmišlavati, gnauk samo tau vpamet vzeme, ka je že stari grato, dapa ka vejš, tau tak mora biti.«

Karči Holec

Krize so dostakrat paut do nika nauvoga

Majuša 1980 je v ljubljanski špitalaj mrau Josip Broz Tito. Včasik so naprejprišli problemi, vej je pa več nej bilau karizmatičnoga voditelja, šteri bi vkūpdržo narode Jugoslavije. Tau se je najbolje pokazalo v srmačkoj krajini Kosovo, gde je samo malo lūdi delalo pa eške té neproduktivno. Zvūn toga so se svajūvali Albanci na ednoj ino Srbi pa Črnogorci na drugoj strani. Leta 1974 je Kosovo dobilo veliko avtonomijo, v demonstracijaj od leta 1981 dale pa so terdjali eške več. Rosag je prauti njim poslo sodačijo ino tanke.

Tistoga ipa je mejla Jugoslavija že dosta dugā, šteroga je nej mogla plačūvati, lūstvo pa je sploy žmetno najšlo delo. V lejt Titove smrti je rosag 30-procentno inflacijo emo, leta 1986 pa že 100-procentno. Ka aj bi lidgé svoje penenze nej na tihinsko odnesli, so praktično skoro zaprli grajnec. Sfalajavalo je benčina, šteroga so leko šoferge samo z boni kūpili, pa eške pelati so nej smeli vsikši den. Komunistarski voditelji Jugoslavije so nej najšli pravoga rešenja. Naprej so prišli nauvi glasi, šteri so vōpovedali, ka je naaupek ino ka se dá ovak delati - tau so bili pisateli, univerzitetni profesorji ino humanisti. Če je nekak što novine, je leko tistoga ipa oprvin spozno morije po bojni, stalinistične procese po birovičaj ali lagere na Golom otoki pa indrik.

V Sloveniji je vsikdar bole živo gratalo študentsko gibanje (mozgalom), ekologi so se spitali o varnosti atomskega reaktora v Krškem, mirovniki so protestirali prauti preveukoj mauči ljudske armade. Slovenski voditelji so bili bole tolerantni do kritike kak tisti v drugi republikaj, avtorov so več nej zaperali.

Za en malo sta gratala dva čistiva koncepta - srbski ino

slovenski. Voditelj srbski komunistov je leta 1986 grato Slobodan Milošević, šteri je za svojo vzeu idejo »veuke Srbije«. Ta guči od toga, ka je sistem fedarativne Jugoslavije najbolje prauti Srbom, šteri živejo raztrauseno po več republikaj. Rešenje aj bi znamenūvala centralizacija rosaga, prauti šteromi pa se je najbolje postavila Slovenija. Srbskoj politiki je pomagala Jugoslovanska ljudska armada (JLA) tō, štera je eške - s svojimi srbskimi ino črnogorskimi oficēri - najbolje branila socialistični sistem v rosagi. »Vse Srbe v edno državo« - so pravili, tak pa so priše v nevarnost grajnec med republikami. Od leta 1988 so organizirali srečanja, takzvané »mitinge istine«, na šteraj so steli nutpokazati trpljenje srbskega naroda na Kosovu pa indrik, ino valiti Miloševićovo politiko. Slovenskim

voditelom se je prišikalo, ka so dozapovōdali takšo demonstracijo v Ljubljani. Po drugi republikaj pa se je protestnikom posrečilo dosegniti, ka so vōminili voditele na padaše srbske politike. V Sloveniji je bilau ovak. Intelektualci so brodili, ka Zveza komunistov Slovenije ne brani zavolē dobro slovenske interese prauti centralizaciji. Leta 1986 je prišlo do spremembe - na glavno mesto v

ZKS je prišo Milan Kučan pa ž njim reformisti. Zveza socialistične mladine Slovenije (ZSMS) je nūdila mogaučnost, ka se mladina legalno drūži pa se pogučava o važni pitanjaj.

Marciuša 1987 je intelektualna opozicija v 57. številki

Prvi predsednik Republike Slovenije Milan Kučan, prvi predsednik Državnega zbora RS dr. France Bučar in predsednik DEMOS-ove vlade Lojze Peterle.

novin Nova revija dojspisala svoj »nacionalni program«. Pisateli ino čednjaki so v njem terdjali demokratični

Zavolo birovijskega procesa »JBTZ« je dosta Slovincov odišlo na ulice.

rosag za suvereni slovenski narod z več partijami - če je mogauče, zvūn Jugoslavije. Če rejsan so z drugi republik steli, aj avtorje programa nutzaprejo, so tau slovenske biroviče nej včinile. Reformni političari ZKS so polemike nej dojbili, liki so v nji sodelūvali.

Na začetki leta 1987 so po republikaj kauli pošilali ideje za spremembo ustave (alkotmānymōdosītās), slovenski

intelektualci pa so v nji vidli nauvi unitarni sistem. Edno leto kisnej so vōdali svoj predlog - iz imena rosaga pa so vōnjali »socialistično« ino pisali samo o Republiki Sloveniji. Tā aj bi bila moderna parlamentarna demokracija, o Jugoslaviji pa so pisali samo telko, ka so grajnec Republike Slovenije mednarodno pripoznane grajnec s sausednjimi rosagi ino Hrvaskov.

Sprtoleti 1988 so jugoslovanski sodački voditelji - ka aj bi dojsstavili kritike - pred sodačkov birovičaj napravili

proces prauti sodelavcom novin Mladina. Tā revija je najbolje kritično ino provokativno pisala o aklavi politični temaj, na priliko o nej zasluženji privilegijaj armade. Pred birauve so pozvali Janeza Janšo, Davida Tasiča, Francina Zavrla ino Ivana Borštnera. Dosta lidi je protestiralo zavolo »procesa prauti četverici«,

vnaugo se je je zbralo pred sodačkov vauzov v Ljubljani. V lejtaj 1988-1989 so začnili v Sloveniji stvardjati nauve politične stranke (pártok), oprvin po leti 1945. Gratala je šurka paleta: rodile so se krščanjsko demokratske, ljudske, socialnodemokratske ali zelene stranke. Nej so se vse glijale o Jugoslaviji, vej so pa ništerne eške mele vūpanje v reformaj.

V leti 1989, gda so se komu-

nistični sistemi v Vzhodnoj Evropi porūšili, se je slovenska oblast anglala z nauvim političnimi strankami. Starejši komunistarski političari so se žmetno cujvzeli, ka je dobila opozicija vekšo mauč, dosta članov nauvi strank pa je nej zavūpalo komunistarom. Septembra 1989 so donk vōzglasili spremenjeno slovensko ustavo, če rejsan so bile druge republike prauti tomi. V obnovlenom fundamentnom zakoni je Zveza komunistov več nej bila privilegerana, naprej so spisali slobaudnost združevanja ino novin - tak se je oprla paut do prvi večstrankarski volitev (tōbbpárti választások).

S tem je Slovenija oprvin na glavau obrnula politični sistem v Jugoslaviji ino napravila prvi stopaj v parlamentarno demokracijo. Zveza komunistov Slovenije je januara 1990 vōstaupila iz Zveze komunistov Jugoslavije, eške tistoga mejseca so vōspisali volitve.

Prve slobaudne volitve po več kak pau stoletja so držali aprila 1990. Nauve opozicijske stranke so se združile v koalicijo DEMOS (Demokratična opozicija Slovenije), štero je pelo nekdešnji politični rob Jože Pučnik. Koalicija je dobila večino v parlamenti, pa tak mandat za vkūpsklajenje prve vlade (kormány). Predsednik vlade je grato voditelj krščanjski demokratov Lojze Peterle, reformistični predsednik ZKS Milan Kučan pa je grato predsednik rosaga.

Slovenija je z naglimi stopaji stapala prauti tomi, aj grata sam svoj, demokratični rosag. V tisti mejsecaj, puni vūpanja, pa je venak eške niške nej brodo, ka se na slovenskoj zemlej na kraci znauvič zglasijo pūške ino do se znauvič vozili tanki.

-dm-

Pogovor: akademski slikar Dubravko Baumgartner

LIKOVNI UMETNIK, RAZPET MED RISANJEM IN ORGANIZIRANJEM

Galerija-Muzej Lendava je postala prepoznavna kulturna ustanova v Sloveniji zlasti po letu 2009, ko je v projektu *Velikani svetovne likovne umetnosti* (pobudnik prejšnji direktor Franc Gerič), pripravila razstavo del Victorja Vasekelyja in z njo privabila blizu tri tisoč obiskovalcev. Sledile so – za pomurski, a ne samo za ta kulturni prostor – atraktivne razstave del avstrijskega umetnika Oskarja Kokoschke, Francozinje Françoise Gilot, Čeha Alfonsa Muche in zdaj še katalonskega slikarja Salvadora Dalija, ki bo odprta do konca oktobra, vmes pa tudi razstava keramike, prestižnega madžarskega porcelana Zsolnay. Obisk se je povečeval iz leta v leto in presegel 12 tisoč ljubiteljev del Joana Miroja.

Zdaj projekt uspešno nadaljuje Dubravko Baumgartner, akademski slikar mlajše generacije, tudi udeleženec mednarodnih likovnih kolonij v Monoštru in sogovornik za naš tednik Porabje. S čim drugim kot vprašanjem o projektu *Velikani svetovne likovne umetnosti* naj bi začela pogovor?

»S projektom smo želeli povečati prepoznavnost v tem prostoru. To smo lahko naredili samo z odmevnimi razstavami vrhunskih umetnikov, ki bodo pritegnili obiskovalce. Tudi tiste ljubitelje likovne umetnosti, ki so oddaljeni 200 ali več kilometrov. Tako je v enem mesecu videlo sedanjo razstavo tri tisoč obiskovalcev od blizu in daleč. Poudariti moram, da rezultat ni prišel sam od sebe in da projekt sproti nadgrajujemo. Naš tedanji direktor Franc Gerič se je pogovarjal s kolegom iz Pécsa – mesta, ki je bilo po tem tudi Evropska prestolnica kulture – o pritegnitvi velikih imen likovne umetnos-

ti; in tako je nastala zamisel o sodelovanju z zasebnimi kolekcijarji umetniških del.«

Akademski slikar Dubravko Baumgartner, vodja Galerije-Muzeja Lendava, v »družbi« pomanjšanih plastik prvega, v Lendavi rojenega kiparja Zale Györgya, ki je v Budimpešti ustvaril številna, tudi monumentalna dela, kot so tista na Trgu herojev.

– Na lendavskem gradu so kulturni dogodki, ki vam jih zavidajo v Mariboru, Ljubljani in še kje; sodelujete z uglednimi umetniki, razstave odpirajo strokovnjaki in ugledni politiki, sedanjo (kuratorka dr. Marjeta Ciglencečki) denimo slovenski minister za kulturo Tone Peršak.

»Tudi minister Tone Peršak je ob odprtju povedal, da smo vredni zavidanja, in da bi vsaka slovenska galerija z zadovoljstvom gostila razstavo del Salvadora Dalija. Sam ne vidim razloga, zakaj se ne odločajo in pripravljajo tovrstnih razstav. Kolekcijarji, zbiratelji likovnih del, so dostopni vsem po dovolj ugodni ceni, samo potruditi se je treba in priti do njih.

Ta recept, če tako rečem, se je pri nas obnesel in postaja pomemben tudi kot kulturni turizem. Povezali smo se z Vinariumom, razglednim stolpom, skupaj nastopamo pri promociji in na ta način povabimo obiskovalce. Obisk naših razstav in stolpa je zelo dober. Obiskovalci

tudi pravijo, da so morali za ogled podobnih razstav prepotovati veliko daljše razdalje kot zdaj do Len-

dave. Pravijo tudi, da težko čakajo na naše naslednje zanimive razstave.«

– Lendava je znana tudi po mednarodni likovni koloniji, za izlaško je druga najstarejša v Sloveniji. Zadnja leta umetniki ustvarjalnost povezujejo, če tako rečem, tudi s tehniko. Edino pri vas imajo možnost vlivanja v bron.

»Na pobudo Franca Geriča smo za to, da nekako presežemo klasične likovne kolonije, leta 2005 prvi začeli uvajati tehniko odlivanja v bron. Tehnika je pri nas edinstvena in privablja številne kiparje, ki ustvarjajo unikatna dela, predstavljena v naši »podstrešni galeriji.« Nastaja imenična zbirka male plastike, za katero pa nimamo primernejšega prostora, čeprav je tudi podstrešje našega gradu iz 18. stoletja po svoje zanimivo. Želimo si, da bi stalna razstava male plastike dobila nacionalni značaj, o čemer se pogovarjamo z ministrstvom za kulturo, ker Galerija-Muzej nima dovolj denarja za uresničitev te zamisli.

Na ta način bi postala, sicer še nastajajoča zbirka, dostopnejša obiskovalcem. Naj dodam, da je bila postavitev razstave skulptur male plastike moja prva naloga v Galeriji-Muzeju.

V Lendavi imamo tudi mednarodno kolonijo *Lin d'art* za mlade ustvarjalce do 35 let. Letos je bila že dvaindvajsetič. Posebnost kolonije je, da mladi

ustvarjajo v dvoje, v parih, ki jih izžrebamo na začetku. Nastala so mnoga dela, ki ponazarjajo prepletanje kultur. Z deli smo zelo zadovoljni pa tudi s tem, da nastajajo nova prijateljstva, ki se ohranjajo dalj časa.«

– Iz Lendave pojdiva v Monošter, kjer je Franc Gerič najprej sodeloval pri organizaciji mednarodne likovne kolonije; te se zdaj udeležujete tudi vi – kot slikar in sodelavec na strokovnem področju.

»Monoštrska mednarodna likovna kolonija je uradno, po nekaj manjših poskusih, nastala pred šestnajstimi leti. Od takrat je rasla skupaj z nami, saj smo ji pomagali strokovno in pri izpeljavi. Sodelujemo pri dogovoru s slikarji in kiparji, pa tudi pri postavitvah razstav. Po zaslugi porabskih Slovencev je dobil Monošter odlično kolonijo in številna slikarska in kiparska dela, ki so bila doslej predstavljena tudi v Sloveniji.«

– Dotakniva se lendavske likovne tradicije, od zelo znane- ga kiparja Györgya Zale,

sedanjega kiparja Ferenca Királyja do slikarjev Zoltána Gáborja, Štefana Galiča, Zdenka Huzjana, Suzanne Király Moos, Marike Danč ter Lajčija in Ludvika Pandurja.

»Kipar György Zala se je rodil v Lendavi. Pozneje se je odselil v Budimpešto, kjer je imel atelje. Seveda smo zadovoljni in ponosni, da je kipar iz Lendave ustvaril monumentalna dela na Madžarskem, še posebej na Trgu herojev in tudi drugod. Njegovo delo je uspešno nadaljeval Ferenc Király, pobudnik mednarodne likovne kolonije in prvi vodja Galerije. Dolgo časa je bil neznan prvi naš izobražen slikar Marko Farag, ki je tudi deloval na Madžarskem. Imamo torej bogato likovno tradicijo, kakršno redko najdemo na tako majhnem geografskem prostoru. Nasploh velja za Prekmurje in Prlekijo, da od tu izhaja izjemno veliko uveljavljenih slikarjev in kiparjev. Zakaj je tako, ni uspelo odgovoriti še nikomur. Tu vas je, če dodam, večje število pesnikov in pisateljev, odličnih tudi med madžarsko manjšino.«

– Ste akademsko izobraženi slikar. Preprosto, rahlo provokativno vprašanje: Ali imate pri toliko organizacijskih in drugih obveznostih še kaj časa za slikanje? Ali če grem dobronamerno malo dlje in vprašam, kdaj ste nazadnje ustvarili sliko?

»Če povem po pravici, se ne spomnim natančno, kdaj sem naredil zadnjo sliko, morda pred dvema letoma v Monoštru. Na neki način sem, če se malo pošalim, »hobislikar«. Žal imam za svoje delo premalo časa, kajti kar delam v Galeriji-Muzeju, hočem narediti popolnoma profesionalno.«

Tekst in foto: Ernest Ružič

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 4. AVGUSTA
DO 10. AVGUSTA**

PETEK, 04.08.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Vikend paket, 10.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.10 Moj pogled na znanost: Prof.dr. Marina Dermastia, dokumentarna oddaja, 11.50 Kraji in običaji: Morska obzorja, oddaja TV Koper-Capodistria, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Poletje in dobrote v treh festivalskih mestih, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Le plesat me pelji 2014: Državno srečanje folklornih skupin Slovenije, posnetek prireditve, 14.25 Daulagiri, dokumentarni film, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.55 Pisave: Jiri Bezljaj, Jedrt Lapuh Maležič, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, poletje 2017: Portreti 2, 18.10 Pujsa Pepa: Bolnišnica, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Števerjan 2017, 21.30 Slovenski valček 2017, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 M - mesto išče morilca, nemški film, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Info-kanal,

PETEK, 04.08.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 9.00 Slovenski vodni krog: Lahinja, dokumentarna nanizanka, 9.45 Dobro jutro, poletni izbor, 11.45 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.40 Bleščica, oddaja o modi, 13.25 Dober dan: Kuharski dvoboj, 14.20 Bučke, satirično informativna oddaja, 15.00 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.35 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.15 Status animarum, dokumentarni film, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Otroški program: Op! 20.00 Atletika - svetovno prvenstvo, 23.00 Polnočni klub: Z glasbo v svet, 0.15 Silence - Prvo srečanje preživelih po koncu sveta, koncert, 1.30 Glasbeni spoti, 2.30 Atletika - svetovno prvenstvo, 5.25 Glasbeni spoti

SOBOTA, 05.08.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.40 20 let Slovenije: Milan Kučan, portret, 12.00 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.15 Ambienti, 15.05 Človeško veselje: Ali smo v veselju sami, angleška dokumentarna serija, 16.00 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Jernej Šugman, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Oblikovanje vrtov: Zelemenjava, 17.45 Taks, kviz z Jožetom, 18.00 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 18.30 Ozare, 18.40 Kalimer: Pripravljen na vzlet, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.05 Tako pač je!, angleško-ameriški film, 21.40 Poročila, Šport, Vreme, 22.05 Poletna scena, 22.30 Tihožitja, angleški film, 0.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.30 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 1.25 Info-kanal

SOBOTA, 05.08.2017, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.15 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 10.15 10 domačih, 11.05 Čarokuhinja pri atu: Kozjansk, 11.35 Nagelj, japonska nadaljevanka, 12.10 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Na potep pod spomladanskim soncem, japonska nanizanka, 12.55 Bleščica, oddaja o modi, 13.35 Koncert ob 20. obletnici delovanja skupine Nude, 15.15 Presenečenja, 16.15 Šola za žene, TV-priredba predstave SNG Drama Ljubljana, 17.50 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.45 Kraji in običaji: Morska obzorja, oddaja TV Koper-Capodistria, 19.15 Infodrom, poletje 2017: Portreti 2, 19.25 Adrenalinci: Plezanje, dokumentarna serija o mladostnikih, 20.00 Atletika - svetovno prvenstvo, 23.00 Laibach, simfonični orkester RTV Slovenija, mešani pevski zbor in Simon Dvoršak, Festival Ljubljana, Križanke, 0.00 Simfonična ekstaza, 1.50 Glasbeni spoti, 2.50 Atletika - svetovno prvenstvo, 5.55 Glasbeni spoti

NEDELJA, 06.08.2017, I. spored TVS

6.35 Poletna scena, 7.00 Živ žav, otroški program, 9.05 Govoreči Tom in prijatelji: Futuratron, risanka, 9.15 Nabriti detektivi: Lov na divjad, nemška otroška nanizanka, 10.00 Nedeljska maša, 10.55 Na obisku: Kulturno društvo Alojz Kocjančič, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Števerjan 2017, 14.45 Mirni mož, ameriški film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 18.40 Dinotačke: Kar je bilo strašno, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Modna hiša Velvet (II.): Ura resnice, španska nadaljevanka, 21.35 Intervju: dr. Aleksandra Berberih Slana, 22.20

Poročila, Šport, Vreme, 22.50 Poletna scena, 23.15 Pesem iz gozda, nemški dokumentarni film, 0.50 Harfistka Anja Gaberc (Ernesto Lecuona: Malaguena (From The Spanish Suite Andalucia) in Claude Debussy: Mesečina), 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 2.20 Info-kanal

NEDELJA, 06.08.2017, II. spored TVS

7.00 Glasbena matineja, 8.30 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 9.30 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 9.55 Oblikovanje vrtov: Zelemenjava, 10.40 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Potep po severnem kraku proge Sanriku, japonska nanizanka, 11.10 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Sprehod po Ohasami in Ivaizumiju, japonska nanizanka, 11.50 Atletika - svetovno prvenstvo: maraton (M), 14.30 Avtomobilnost, 15.15 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Poletje in dobrote v treh festivalskih mestih, japonska nanizanka, 16.00 Zvezdana: Čez mavrico, 17.00 Derren Brown: Poskusi: Skrivnost sreče, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Atletika - svetovno prvenstvo: maraton (Ž), 19.45 Žrebanje Lota, 20.00 Atletika - svetovno prvenstvo, 23.00 Anno Domini, ameriška nadaljevanka, 23.45 Atletika - svetovno prvenstvo: maraton (M), 1.05 Atletika - svetovno prvenstvo, 2.50 Glasbeni spoti, 3.50 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 07.08.2017, I. spored TVS

5.30 Poletna scena, 5.55 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 10.35 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.15 10 domačih, 11.50 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Nočna podoba Ivateja, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Doberdob - roman upornika, dokumentarni film, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Fircologi: O lačnih medvedih, tankih smučeh in počaasnih posnetkih, mozaična oddaja za otroke, 15.50 Z glasbo in s plesom, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Adrenalinci: Rafting, dokumentarna serija o mladostnikih, 17.55 Novice, 18.00 Govoreči Tom in prijatelji: Magnetni Ben, risanka, 18.10 Vila Mila: Vse ob svojem času, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 20.55 Čez planke: Carigrad, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Zločini v Walesu (II.), angleška miniserija, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

PONEDELJEK, 07.08.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.45 Slovenski vodni krog: Ledava, dokumentarna nanizanka, 9.30 Dobro jutro, poletni izbor, 11.45 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.25 Dober dan: Kuharski dvoboj, 13.20 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.30 Polnočni klub: Z glasbo v svet, 15.55 Mama je ena sama, slovenska dokumentarna povest, 16.50 Avtomobilnost, 17.25 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Otroški program: Op! 20.00 Atletika - svetovno prvenstvo, 23.00 Večer z lutkami: Ostani živ, razvedrilna oddaja, 23.50 Glasbeni spoti, 0.55 Atletika - svetovno prvenstvo, 3.55 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

TOREK, 08.08.2017, I. spored TVS

5.30 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 10.35 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.05 Obzorja duha, 11.55 Operne arije, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Po lokalih, polnih dobrot, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Čez planke: Flamska, 14.25 Oblikovanje vrtov: Zelemenjava, 15.00 Potepanja - Barangolások: Pilis és/in Tata, oddaja TV Lendava, 15.45 Otroški program: Op! 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Kulturni vrhovi: Krka na Koroškem, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Črna z-račka, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Poldi: Dan, ko je led ločil zaljubljenca, risanka, 18.10 Niko: Zaspančkaj, jajček, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Durrellovi (I.), angleška nadaljevanka, 20.55 Marpurgi, dokumentarno-igrani film, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Spomini: Albin Pibernik, dokumentarna oddaja, 2.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.30 Info-kanal

TOREK, 08.08.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.35 Slovenski vodni krog: Ščavnica, dokumentarna nanizanka, 9.15 Dobro jutro, poletni izbor, 11.30 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.15

Dober dan: Kuharski dvoboj: Pripravljamo zdrave prigrizke, 13.15 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Jure Košir, 14.20 Čarokuhinja pri atu: Haloze, 14.50 Nanga Parbat: Gola gora, dokumentarna oddaja, 15.40 20 let knap 'n' rolla, koncert skupine Orlek, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Otroški program: Op! 20.00 Atletika - svetovno prvenstvo, 23.00 Skrivnosti Brokenwooda (II.), novozelandska mini-serija, 0.35 Glasbeni spoti, 1.40 Atletika - svetovno prvenstvo, 4.45 Zabavni kanal, 5.15 Glasbeni spoti

SREDA, 09.08.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.15 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 10.50 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.30 Ah, te orglice! Mednarodni festival ustnih harmonik, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju: dr. Aleksandra Berberih Slana, 14.30 Kulturni vrhovi: Krka na Koroškem, dokumentarna oddaja, 15.00 Pod drobnogledom - Nagytó alatt: A dobronaki himestojás-kiállítás 20 éve/20 let razstave pirhov v Dobrovniku, oddaja TV Lendava, 15.45 Male sive celice: OŠ Litija in OŠ Zreče, kviz, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zapeljevanje pogleda, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Prostoroz, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Čarli in Lola: Če imam pa preveč dela, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Otroci z gora, ameriško-gruzijsko-ganski film, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Pot v boljši jutri, nemška miniserija, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

SREDA, 09.08.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 9.00 Slovenski vodni krog: Triglavsko jezera, dokumentarna nanizanka, 9.40 Dobro jutro, poletni izbor, 11.55 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.40 10 domačih, 13.25 Gal Gurin in Simfonični orkester Cantabile z gosti, dokumentarni film, 14.55 Dober dan: Kuharski dvoboj, 15.40 Odmev davnine: Gorska bitja, izobraževalna oddaja z zvočnim opisom za slepe in slabovidne, 16.05 Graška gora poje in igra 2016, 17.20 Večer z lutkami: Ostani živ, razvedrilna oddaja, 18.05 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 19.00 Otroški program: Op! 19.45 Žrebanje Lota, 20.00 Atletika - svetovno prvenstvo, 23.00 Prava cena ladijskega prevoza blaga, francosko-španska dokumentarna oddaja, 23.55 Presenečenja, 0.45 Glasbeni spoti, 1.45 Atletika - svetovno prvenstvo, 4.50 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 10.08.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Vikend paket, 10.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.05 Zapeljevanje pogleda: Milan Erič in Vladimir Leben, dokumentarna oddaja, 11.50 Ambienti, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Izročilo prefektore Ivate, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Marpurgi, dokumentarno-igrani film, 14.25 Slovenci v Italiji: Vanja Veljak, 15.00 Moj gost/ Moja gostja - Vendégem: Takáts László, oddaja TV Lendava, 15.35 Čez planke: Carigrad, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Moj pogled na znanost: Prof. dr. Milena Horvat, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek - zgodbe priseljencev: Iračani na Finskem, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Zu: Zu in mavrica, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Umori na podežlju (XIX.): Vas, ki je vstala od mrtvih, angleška nanizanka, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Iz pozabe, angleška miniserija, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italij, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

ČETRTEK, 10.08.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.35 Slovenski vodni krog: Paka, dokumentarna nanizanka, 9.15 Dobro jutro, poletni izbor, 11.30 Alpe-Donava-Jadran, 12.15 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 13.10 Dober dan: Kuharski dvoboj, 14.15 Čarokuhinja pri atu: Prlekija, 14.45 Novi rock, 16.25 20 let Slovenije: Milan Kučan, portret, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Otroški program: Op! 20.00 Atletika - svetovno prvenstvo, 23.00 Žena, mož in nepridipravi, angleška nadaljevanka, 23.55 Bučke, satirično informativna oddaja, 0.15 Slovenska jazz scena: Big band RTV Slovenija, Ernie Watts in Michael Abene, 1.10 Glasbeni spoti, 2.10 Atletika - svetovno prvenstvo, 4.50 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

TEČAJ SLOVENŠČINE ZA ZAČETNIKE

SZLOVÉN NYELVTANFOLYAM KEZDŐKENEK

UČIMO SE SLOVENSKO

Tečaj bo septembra, oktobra in novembra 2017,
enkrat tedensko po 2 uri (v večernem času)
v Slovenskem domu v Monoštru.

Tečaj bo brezplačen.

Rok prijave: 25. avgust 2017

Prijavite se lahko po telefonu: 94 380 208
ali na e-naslovu: biserka.bajzek@gmail.com

A Magyarországi Szlovének Szövetsége
SZLOVÉN NYELVTANFOLYAMOT indít kezdők részére.

2017. szeptember – október – november hónapokban,
heti 1 alkalommal 2 óra (az esti órákban)
a Szlovének Házában Szentgotthárdon.

A tanfolyam ingyenes.

Jelentkezési határidő: 2017. augusztus 25.

Jelentkezni lehet a 94/380-208-as telefonszámon

Ilustracija je delo Sonje Sukič iz vrtca Gornji Senik. Sonja je risbo narisala, potem ko so prebrali slovensko pravljico pisateljice in pravljicarke Anje Štefan z naslovom Bobek in barčica. Risala je z lesenimi barvicami. Ilustracijo nam je poslala vzgojiteljica asistentka Andreja Serdt Maučec.

Ljubljanski trg v Budimpešti

Skupinska slika Slovencev v Budimpešti z veleposlanico Ksenijo Škrilec in ljubljanskim županom Zoranom Jankovičem.

V Budimpešti so 25. julija enega od trgov preimenovali v Ljubljanski trg. Najdemo ga v XI. okrožju glavnega mesta, v južnem delu ulic Bükköny in Sáfrány. Slovesnosti so se med drugimi udeležili župan Budimpešte István Tarlós, ljubljanski župan Zoran Janković in slovenska veleposlanica na Madžarskem Ksenija Škrilec, ki je bila pobudnica dogodka.

Župan Budimpešte je izjavil, da je poimenovanje trga udejanjanje madžarsko-slovenskih odnosov. Ljubljanski župan pa je izpostavil stalno poglobljanje sodelovanja med mestoma in izrazil željo, da bi čim več madžarskih turistov obiskalo slovensko glavno mesto in obratno. Veleposlanica, ki končuje mandat na Madžarskem, je dejala, da je naredila vse, kar je lahko, za zблиžanje med Madžarsko in Slovenijo. »Še zmeraj se ne poznamo zadosti, kljub temu da že več sto let živimo drug ob drugem,« je še dodala Škrilčeva.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobot; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUBB